

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 1038/2022
07.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Татјана Јовановић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, Високи савет судства, коју заступа Државно правобранилаштво из Београда, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 791/21 од 07.07.2021. године, у седници одржаној дана 07.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 791/21 од 07.07.2021. године

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 427/16 од 28.09.2020. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена да му на име накнаде штете исплати износ од 1.182.325,68 динара са законском затезном каматом почев од 12.05.2020. године до исплате. Ставом другим изреке, делимично је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му за период од априла 2006. године до фебруара 2008. године исплати појединачно опредељење месечне износе са законском затезном каматом од доспелости сваког износа до исплате, ближе наведено у том ставу изреке, као неоснован. Ставом трећим изреке, делимично је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде штете за исти период исплати појединачно опредељене месечне износе са законском затезном каматом од доспелости сваког износа до исплате, ближе наведено у том ставу изреке, као неоснован. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде штете за период од марта 2008. године до децембра 2013. године исплати појединачно опредељене месечне износе са законском затезном каматом од доспелости сваког износа до исплате, ближе наведено у том ставу, као неоснован. Ставом петим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 338.212,00 динара са законском затезном каматом почев од дана стицања услова за извршење до исплате.

Апелациони суд у Београду је пресудом Гж 791/21 од 07.07.2021. године, ставом првим изреке, одбио као неосновану жалбу тужиоца и потврдио пресуду Вишег суда у Београду П 427/16 од 28.09.2020. године у ставовима другом, трећем, четвртном и петом изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у ставовима другом, трећем, четвртном и петом изреке, тужилац је благовремено изјавио ревизију из свих законских разлога.

Врховни суд је испитао побијану одлуку применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23 и оценио да је ревизија тужиоца неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Није учињена ни битна повреда из одредбе члана 374. став 1. у вези са чланом 396. став 1. ЗПП, на коју ревидент указује будући да је другостепени суд оценио све битне жалбене наводе тужиоца везане за одлучивање о захтевима тужиоца, дајући за то разлоге.

Према утврђеном чињеничном стању, против тужиоца је пред Посебним одељењем Вишег суда у Београду вођен кривични поступак, у ком поступку му је одређен притвор у периоду од 12.04.2006. године до 04.02.2008. године. Поступак је вођен због више кривичних дела чије извршење је тужиоцу стављено на терет, а окончан је правноснажном пресудом од 15.05.2013. године, којом је тужилац ослобођен од оптужбе у односу на нека од кривичних дела ближе наведена пресудом и правоснажним решењем од 12.10.2015. године, којим је поступак против тужиоца обустављен у погледу осталих кривичних дела, због наступања апсолутне застарелости кривичног гоњења. Тужилац је адвокат по професији и пре притварања остваривао је накнаду за рад у виду уговореног паушала, награду од наплаћеног износа по успеху у спору, као и од наплаћених трошкова поступка сходно успеху у спору. За време притварања није могао да ради, због чега је трпео штету у виду изгубљене зараде. Висина изгубљене зараде тужиоца за период док је био у притвору износи 1.182.325,38 динара и утврђена је према добити коју је тужилац остварио у периоду од 3 године пре притварања, а према решењима Пореске управе о утврђивању пореза на добит тужиоца.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су применом одредбе члана 584. Законика о кривичном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 27/21) закључили да тужиоцу као лицу неосновано лишеном слободe у периоду од 12.04.2006. године до 04.02.2008. године, припада право на накнаду материјалне штете у виду измакле користи у досуђеном износу (у ком делу се пресуда ревизијом не побија), са законском затезном каматом од 12.05.2020. године, као дана вештачења, до исплате. За законску затезну камату на досуђени износ почев од дана доспелости сваког појединачног износа до дана давања налаза и мишљења вештака, као и за разлику до потраживаних износа за овај период, са законском затезном каматом од доспелости сваког износа до исплате, нижестепени судови су тужбени

захтев тужиоца одбили као неоснован. По становишту нижестепених судова, неоснован је и тужбени захтев тужиоца за накнаду материјалне штете за период од 04.02.2008. године, када је укинута решење о одређивању притвора, до 31.12.2013. године (завршетак главног претреса) у смислу члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, јер тужилац током поступка није пружио доказе на околност да постоји незаконит или неправилан рад органа тужене, односно да је дошло до повреде члана 14. Законика о кривичном поступку, због дугог трајања кривичног поступка.

По оцени Врховног суда, одлука другостепеног суда је правилна.

Према члану 154. став 1. Закона о облигационим односима, ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице, а према члану 155. истог закона, штета је умањење нечије имовине (обична штета) и спречавање њеног повећања (измакла корист), као и nanoшење другоме физичког или психичког бола или страха (нематеријална штета). Према одредби члана 189. став 1. истог закона, оштећеник има право како на накнаду обичне штете, тако и на накнаду измакле користи, према ставу 2. висина накнаде се одређује према ценама у време доношења судске одлуке, изузев случаја када закон наређује шта друго, а према ставу 3. при оцени висине измакле користи узима се у обзир добитак који се могао основано очекивати према редовном току ствари или према посебним околностима, а чије је остварење спречено штетниковом радњом или пропуштањем.

У конкретном случају, тужилац тужбом потражује накнаду штете у виду измакле користи у периоду у ком је био неосновано лишен слободе –од 12.04.2006. године до 04.02.2008. године, а у периоду након тога, до 31.12.2013. године, због вођења кривичног поступка.

Измакла корист је вид материјалне штете коју оштећени трпи због штетникове радње или пропуштања, а коју је могао реализовати да није било штетне радње и она се мора везати за делатност коју поверилац обавља, односно за ону врсту и обим пословања која се по редовном току ствари могла очекивати. Тужилац је по професији адвокат, па је, имајући у виду да висина добити коју је остваривао није пријављена у званичним финансијским извештајима, у ком случају би се могло поуздано утврдити право стање о његовом пословању и приходима које је у претходном периоду остваривао, измаклу корист представљају приходи утврђени према решењима Пореске управе о утврђивању пореза на добит тужиоца, па се неосновано ревизијом побија одлука којом је одбијен тужбени захтев за разлику између на овај начин утврђених прихода, односно измакле користи и потраживаних износа. Насупрот ревизијским наводима, правилно је примењено материјално право и када је на износ измакле користи законска затезна камата досуђена од дана вештачења, у смислу члана 189. став 2. Закона о облигационим односима.

Чланом 172. Закона о облигационим односима, прописана је одговорност правног лица за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција.

Да би имао право на накнаду штете од тужене у виду изгубљене зараде у насталу услед вођења кривичног поступка, тужилац је био у обавези да докаже постојање општих услова за грађанско-правну одговорност тужене, а то је не само постојање штете, већ и да је та штета причињена незаконитим, односно неправилним радом органа тужене у вршењу њихових функција. Незаконити рад подразумева поступање органа противно закону или друго пропису, односно пропуштање да се се закон или други прописи примене, а неправилни рад чињење или нечињење противно уобичајеном начину обављања делатности, које штети праву и интересу неког лица.

Терет доказивања околности да је постојао неправилан или незаконити рад органа тужене за време од кад је тужиоцу укинута притвор до 31.12.2013. године, био је на тужиоцу. Само вођење кривичног поступка који је окончан доношењем ослобађајуће пресуде или обуставом поступка, не представља доказ незаконитог рада суда, па тиме ни основ за накнаду штете због вођења кривичног поступка. Тужилац, дакле, није навео, нити доказао, у чему се састојао незаконит, односно неправилан рад правносудних органа да би држава одговарала по општим правилима о одговорности за штету.

Наводима ревизије указује се на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање у погледу утврђивања висине прихода које је тужилац остваривао у периоду који је претходио вођењу кривичног поступка и одређивању притвора, што је без утицаја на одлучивање, имајући у виду да је одредбом члана 407. став 2. ЗПП, прописано да ревизија не може да се изјави због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, осим у случају из члана 403. став 2. тог закона, што овде није случај.

Из наведених разлога, Врховни суд је одлуку као у изреци донео применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**